

AGRÁRGAZDASÁGI FIGYELŐ

(Gazdasági folyamatok és statisztikai eredmények)

Agrárgazdasági Figyelő
VII. évfolyam, 1. szám, 2015
2015. március 31.
Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő
Bojtárné Lukácsik Mónika
lukacsik.monika@aki.gov.hu

Közreműködött
Agrárpolitikai Kutatások Osztálya
Ágazati Ökonómiai Osztály
Piaci Információs Osztály
Statisztikai Osztály

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Mb. főigazgató: Potori Norbert
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-3060
Fax: (+36 1) 217-7037
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

ISSN 2063 1707

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:
Mihók Zsolt
Telefon: (06 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi.....	3
Az állattenyésztésben keletkező melléktermékek agrárgazdasági jelentősége.....	3
A fontosabb élelmiszeripari termékek költség- és jövedelemadatai.....	4
Állatvágások a hazai vágóhidakon.....	5
Termelői és feldolgozói értékesítési árak.....	6
Külkereskedelem.....	9
A műtrágya értékesítés alakulása 2014-ben.....	10
Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete.....	11
II. Mi történt az agrárgazdaságban?.....	13
III. Szemelvények az AKI munkáiból.....	16
Különleges mérsékeltövi gyümölcsök termelése, feldolgozása, helyzete és lehetőségei.....	16
A főbb szántóföldi zöldségfélék helyzetének, költség- és jövedelempozíciójának elemzése.....	16
A tejágazat kilátásai Olaszországban a kvótarendszer megszűnése után	17
A tejágazat kilátásai Romániában a kvótarendszer megszűnése után	18
IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok.....	20

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi

Az Agrárgazdasági Figyelő első fejezetében azokat az információkat közöljük, amelyekkel az elmúlt három hónapban gazdagabbak lettünk. Az ágazatot jellemző, az elmúlt három évre vonatkozó statisztikai adatokat a IV. fejezetben adjuk közre.

Az állattenyésztésben keletkező melléktermékek agrárgazdasági jelentősége

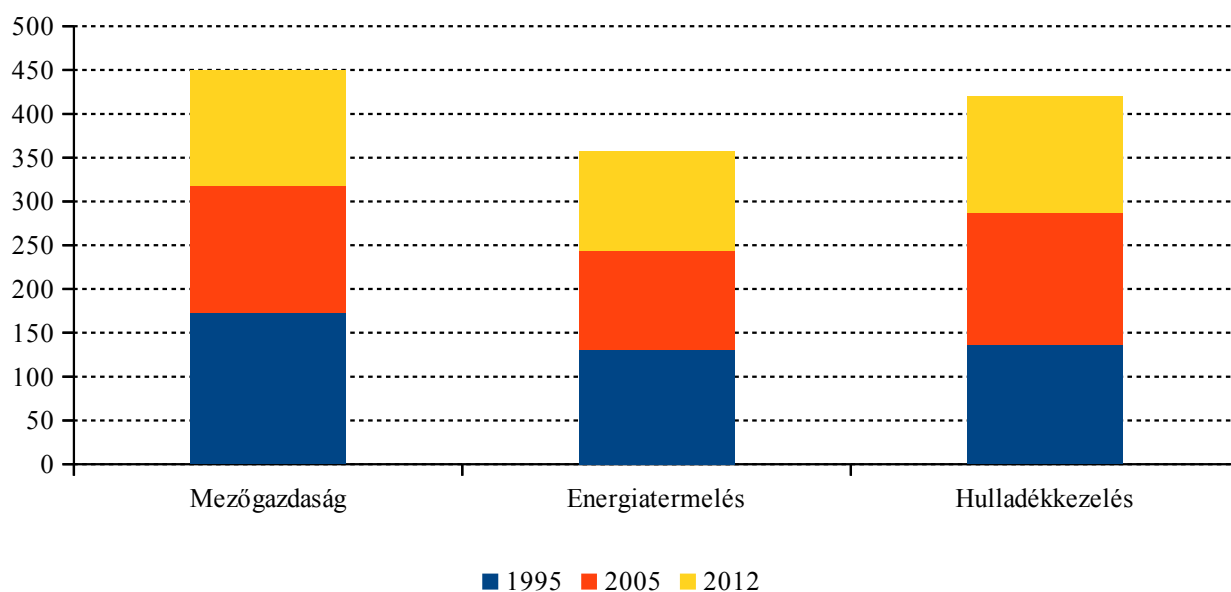
Magyarország metánkibocsátása 1995-ben 441 ezer tonna, 2012-ben 380 ezer tonna volt. A kibocsátott metán 39 százaléka, 173 ezer tonna volt mezőgazdasági eredetű 1995-ben. A mezőgazdaság kibocsátása a 1995. éviről 24 százalékkal 132 ezer tonnára csökkent 2012-re. Ugyanezen időszakban a légszennyezésért felelős másik két ágazat közül az energiatermelés kisebb mértékben (12 százalékkal) csökkentette a kibocsátását. A hulladékok kezelése miatt egyre nagyobb mennyiségű metán került a légkörbe az 1995-2005. közötti időszakban, 2005-2012. között azonban a kibocsátást az 1995. évi szintre sikerült leszorítani. Mivel a mezőgazdaság metánemissziója csökkent a legnagyobb mértékben, ezért a szektor részesedése az országos kibocsátásából az 1995. évi 39 százalékról 35 százalékra mérséklődött 2012-re.

ból az 1995. évi 39 százalékról 35 százalékra mérséklődött 2012-re.

A metán mezőgazdasági kibocsátásában meghatározó a szarvasmarha- és a sertésenyésztő ágazatok jelentősége. A szarvasmarhák emésztéséből, a marhatrágya, illetve a sertés trágya kezeléséből származó metán kibocsátása a teljes mezőgazdasági kibocsátás mintegy 85 százalékát adta 2012-ben és lényegében 1985 óta valamennyi évben. A szarvasmarhák emésztése 2012-ben 42 százalékkal, trágyájuk kezelése pedig további 18 százalékkal, míg a sertések trágyájából származó emisszió 25 százalékkal járult hozzá a teljes kibocsátáshoz.

A metán mezőgazdasági kibocsátásának, illetve fajlagos kibocsátásának csökkentésére több olyan módszer is kínálkozik, amelyek nem járnak együtt a termelés mesterséges visszafogásával. Ilyen módszereket több helyen említene a Levegővédelmi Irányelvet kísérő hatásvizsgálat dokumentumai, illetve az ammóniakibocsátás mérséklésével kapcsolatban többet is felsorol a Levegővédelmi Irányelv III. számú melléklete.

1. ábra: A metán (CH₄) légköri kibocsátása 1995-ben és 2012-ben Magyarországon ágazatok szerint (ezer tonna)

Forrás: EEA ÜHG leltár alapján az AKI Agrárpolitikai Kutatások Osztályán készült számítás

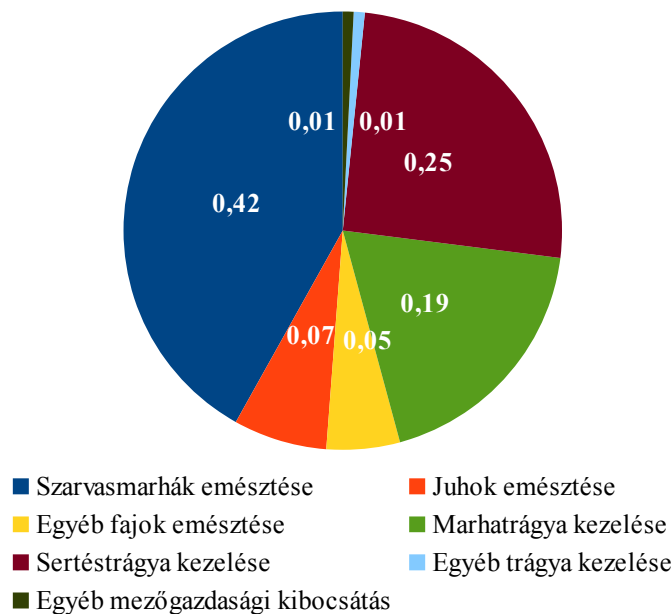
A metán kibocsátása csökkenthető a takarmányreceptúrák módosításával (pl. szója helyett más, nem hüvelyes olajmagdarák és DDGS etetésével), olyan takarmány-kiegészítők alkalmazásával, amelyek a metán fejlődését gátolják. A fajlagos kibocsátást automatikusan csökkenti a takarmányhasznosítás általános javítása. Ehhez ugyanígy minden olyan további intézkedés hozzájárulhat, amely a termelést más módon teszi hatékonyabbá, például a szaporasági mutatók javítása, mert ezáltal csökkenthető a nem termelő takarmányozási napok száma.

A metán légkörbe kerülését a trágyakezelés fejlesztésével is mérsékelni lehet. Az irányelv III. melléklete az ammónia emissziójával kapcsolatban tesz javaslatot, de az alábbi intézkedések a metán kibocsátásának visszafogásához is hozzájárulhatnak. A kibocsátás csökkenthető fedett trágyatárolók alkalmazásával, mélyebb hígtrágyatárolók kialakításával, a hígtrágya injektálással történő kijuttatásával.

A kibocsátás csökkentésének egyik leghatékonyabb módja a trágya biogáz célra történő hasznosítása. Általá-

nos szabály, hogy 1 kg fermentálható szerves szárazanyagból megközelítőleg 600 liter 50-55 százalékban metánt tartalmazó biogáz termelhető. Mivel a trágyák beltartalma és szárazanyagtartalma is eltérő, ezért a kinyerhető biogáz mennyiségében is különböznek. Egy tonna sertés hígtrágyából 10-15 liter (70-100 g), míg egy tonna marhatrágyából 20-25 liter (140-180 g) metán fejleszhető. Ez nem mind megtakarítás, mert a fermentáció során olyan alapanyagokból is metán fejlődik, amelyekből a trágya hagyományos tárolása mellett nem keletkezne légszennyezés. Az azonban kijelenthető, hogy a metánszennyezés nagyobb része a biogázüzemek létrehozásával kiküszöbölhető. Hogy ez mekkora kibocsátás-megtakarításhoz vezethet országos szinten, az az összegyűjthető trágya mennyiségétől is függ. A biogáz előállítására a legcélszerűbb a hígtrágyát felhasználni, mivel ennek a nedvességtartalma a fermentációhoz kedvező és ennek kezelése okozza a legnagyobb gondot.

2. ábra: A metán kibocsátásának mezőgazdasági forrásai 2012-ben

Forrás: EEA ÜHG leltár alapján az AKI Agrárpolitikai Kutatások Osztályán készült számítás

A fontosabb élelmiszeripari termékek költség- és jövedelemadatai

Az Agrárgazdasági Kutató Intézetben az élelmiszeripari termékek költség- és jövedelemadatainak gyűjtése és azok feldolgozása több évtizedes múltra tekint vissza.

A téma iránti érdeklődés mind a döntéshozók, a mezőgazdasági, az élelmiszer-feldolgozóipari szakemberek, az érdekképviseleti csoportok, mind pedig a fogyasztók irányából folyamatos.

A kiadvány tájékoztatást nyújt a legfontosabb élelmiszeripari termékek költségének és jövedelmének alakulásáról, illetve az előző évi adatok tükrében azok változásáról. Az anyag egyrészt rövid összefoglalást

tartalmaz a vizsgált szakágazatokat érintő főbb tényezőkről, másrészt táblázatosan bemutatja az egyes élelmiszerek legfontosabb adatait. A termékek köre magába foglalja az alapvető, illetve a legfontosabb élelmiszereket.

A vizsgált húsipari termékeknél az adatok alapján növekedtek a költségek 2013-ban. Általánosságban és minden termékre igaz, hogy a költségek növekedését az előállítók az értékesítési ár növelésével igyekeznek kompenzálni. Számos húsipari terméknél az értékesítési ár növekedése nem állt arányban a költségnövekedéssel 2013-ban, így az eredmény enyhén romlott vagy az előző évek szintjén maradt. A baromfiipar, a tejipar, a malom- és sütőipar, tésztagyártás, valamint a tartósítóipar termékei esetében is az alapanyagköltségek változó mértékű növekedése figyelhető meg, és a teljes költség is többnyire emelkedett az előző időszakhoz képest. Az eredmény alakulása általában egy-egy szakágazaton belül is változó volt, kivétel ez alól például a tésztagyártás, ahol minden bemutatott termékénél csökkent az eredményesség. A malomipari termékek eredménye javult 2013-ban, míg a sütőipar – az előző évekhez hasonlóan – nem tudott nyereséget felmutatni a kiadványban közölt termékek mindegyikénél.

Állatvágások a hazai vágóhidakon

A vágóhidakon összesen 91,3 ezer szarvasmarhát vágtak 2014-ben, 4,3 százalékkal többet, mint 2013-ban. A levágott állatok élősúlya 45,3 ezer tonna, vágósúlya

23,1 ezer tonna volt. Az élősúly 1,7, a vágósúly 2,1 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit.

A levágott szarvasmarhák kétharmada (65 százalék) tehén, 23 százaléka bika volt. Az üszők aránya 7, a fiatal marháké 3, a borjaké 2 százalék volt a szarvasmarha vágáson belül 2014-ben.

Közel 4 millió 78 ezer sertést vágtak 2014-ben, 328 ezerrel, vagyis 8,7 százalékkal többet, mint 2013-ban. A levágott állatok élősúlya összesen 455,9 ezer tonna (+9,1 százalék), vágósúlya 368,6 ezer tonna volt. A sertésvágáson belül az anyakocák vágása az előző évi 86 ezerről 71 ezer darabra (-17 százalék) mérséklődött.

A levágott juhok száma megközelítette a 21 ezret 2014-ben, azaz csaknem másfélszerese volt az egy évvel korábbiaknak.

Anyajuhból 4,3 ezret vágtak és az élősúly 18 százalékkal emelkedett 2014-ben.

Baromfiból 177,5 milliót vágtak 2014-ben, 13,5 millióval többet (+8,3 százalék), mint 2013-ban. A levágott baromfi több mint háromnegyede vágócsirke volt, amiből 136,5 milliót vágtak 2014-ben, 9,9 millió darabbal többet, mint az előző évben. A pulykák aránya 4, a kacsáké 15, a libáké 3 százalék volt a baromfivágáson belül 2014-ben.

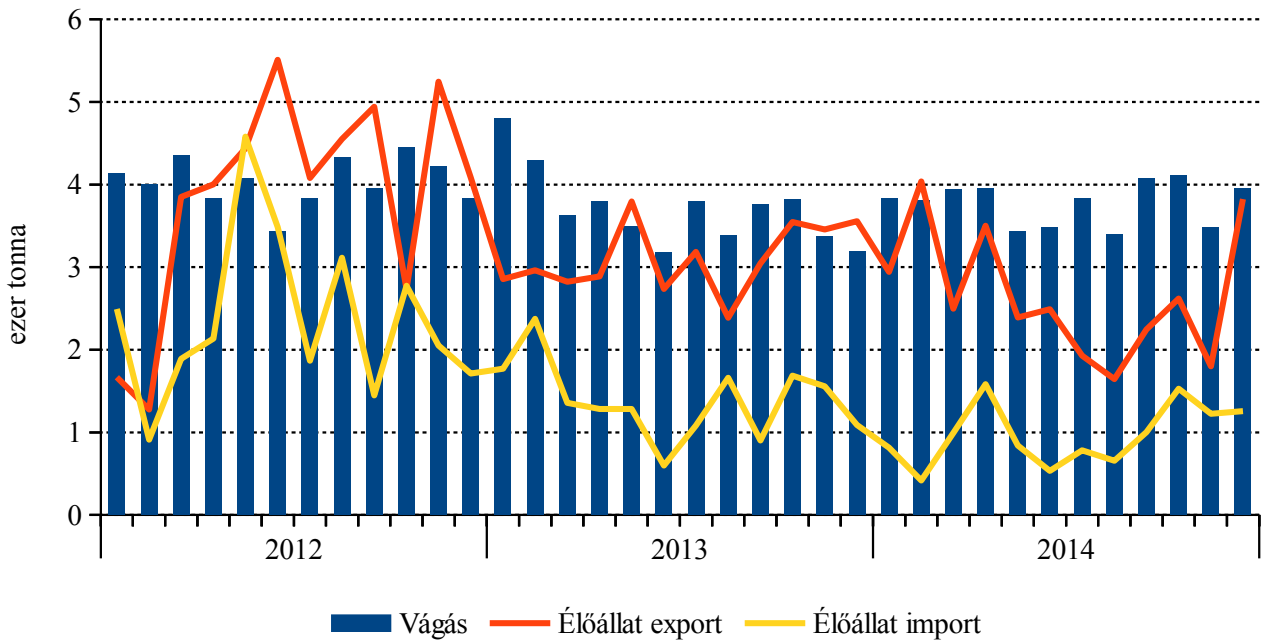
Vágókacsából 3,6 millió darabbal, vagyis 15,5 százalékkal vágtak többet, míg a libavágás 3,5 százalékkal csökkent 2013-hoz képest. Pulykából 6,4 milliót vágtak 2014-ben, mindössze 52 ezerrel (+0,8 százalék) többet, mint a bázisidőszakban.

1. táblázat: Élőállatok vágásának alakulása

Megnevezés	2014. január-december			2014. január-december/2013. január-december		
	darab	élősúly tonna	vágósúly tonna	darab	élősúly	vágósúly
	Változás százalékban					
Szarvasmarha összesen	91 248	45 289	23 117	104,3	101,7	102,1
Sertés összesen	4 077 531	455 935	368 614	108,7	109,1	109,5
ebből: anyakoca	71 353	15 295	12 267	82,6	80,8	80,8
Juh összesen	20 768	726	341	143,7	140,2	136,2
Ló összesen	331	177	102	121,7	128,6	119,0
Vágóbaromfi összesen	177 521 337	542 707	430 088	108,3	108,4	109,0
ebből: csirke	136 476 774	321 280	257 066	107,9	109,2	110,8
tyúk és kakas	2 223 452	5 386	4 195	106,1	118,9	118,7
liba	5 483 196	32 885	25 165	96,5	98,5	96,6
kacsa	26 900 625	93 400	72 916	115,5	117,3	115,9
pulyka	6 437 290	89 756	70 746	100,8	101,0	101,3

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

3. ábra: A vágóhidak szarvasmarha vágása (élő súly) és az élő szarvasmarhák külkereskedelme (2012-2014)

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

Termelői és feldolgozó értékesítési árak

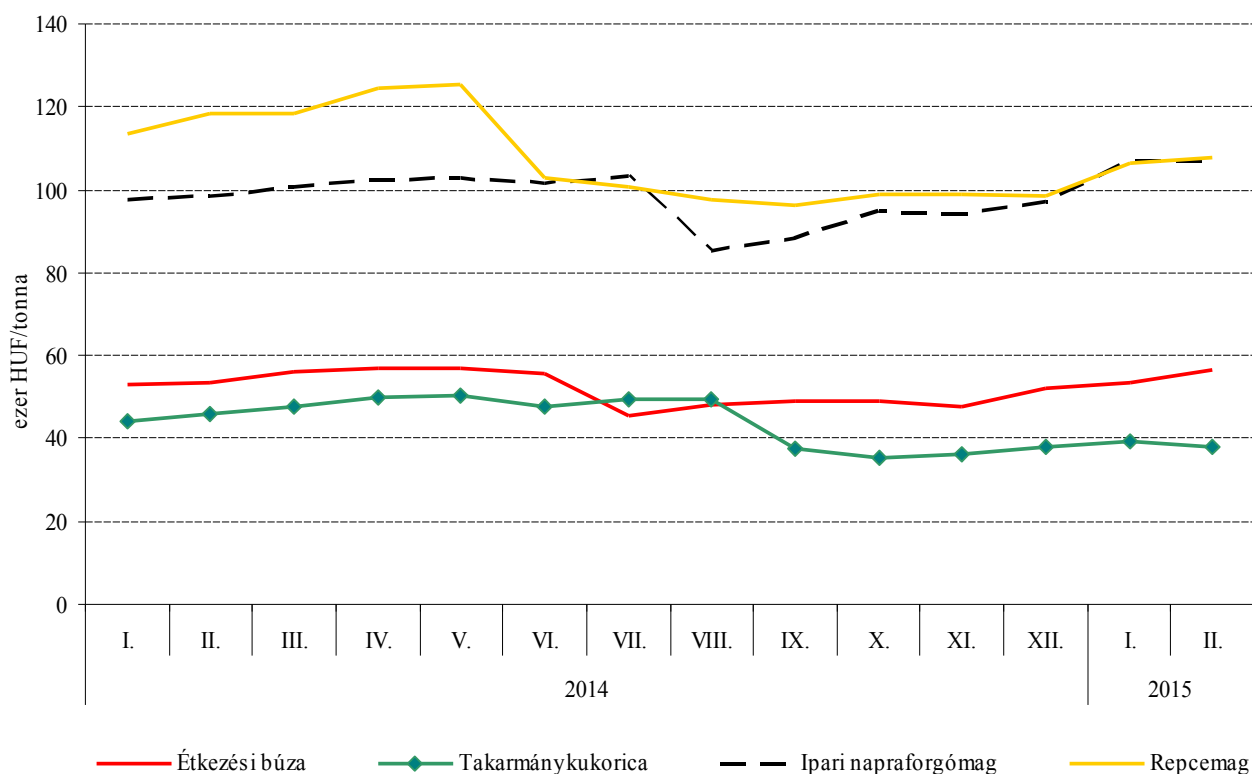
Magyarországon a 2014. évi bőséges kínálat ellenére az étkezési búza áfa és szállítási költség nélküli termelői ára közel 3 százalékkal volt magasabb a 2015. január-február közötti időszakban az előző év azonos periódusához viszonyítva az AKI PAIR adatai szerint. A tavaly ősszel betakarított búza mennyisége 3,5 százalékkal felülmúlta ugyan az egy évvel korábbi, a minősége azonban gyengébb volt annál. Az 5,1 millió tonna termés alig egyharmada érte el a malmi minőséget, szemben a szokásos 60-70 százalékkal. A malmi minőségű tételek szükségessége mellett az átnedvesedett és belvizes területek nagyságáról érkező kedvezőtlen hírek is magasan tartották az étkezési búza termelői árát 2015 elején. Jelentős mértékben bővült ugyanakkor a takarmánygabona-félék 2014/2015. gazdasági évi hazai kibocsátása: 9,2 millió tonna kukorica (+36 százalék) és 960 ezer tonna takarmányárpa (+14 százalék) került a tárolókba. A kínálati nyomás hatására a takarmánykukorica termelői ára 15 százalékkal volt alacsonyabb az idei év első két hónapjában az egy évvel korábbihoz képest.

Noha a magyarországi napraforgómag-termés 5 százalékkal 1,6 millió tonnára nőtt 2014-ben, a terményt a tavalyinál 9 százalékkal magasabb termelői áron kínálták a 2015. január-február közötti időszak átlagában. Magyarországon a napraforgómag belpiaci árát és

tőzsdei jegyzését egyaránt az ukrainai napraforgóolaj iránti igen erős külpiaci kereslet hajtotta fel a 2014/2015. évi szezon első felében. A repcemag termelői árát ugyanekkor a kiemelkedő 2014. évi hazai és uniós kibocsátás tartotta nyomás alatt. Az Európai Unió szokatlanul nagy mennyiségű repcemagot exportált 2014. július-december időszakában annak dacára, hogy nettó importőr. Az elsődleges célpiacok Törökország, Pakisztán és az Egyesült Arab Emírátsok voltak. Jóllehet, az élénk kivitel áremelő hatása Magyarországra is begyűrűzött és a termény belpiaci ára 107 ezer forint/tonna környékére emelkedett 2015 első hónapjaiban, ez 8 százalékkal még mindig elmaradt az egy évvel korábbi átlagától.

Az EU-ban a vágósertés termelői ára 14 százalékkal csökkent a 2015. január-február közötti időszakban az előző év azonos periódusának átlagárához képest. Az oroszországi embargó kezdete óta bőséges a sertésborsó kínálata az EU-ban, ezért a sertésárak tartósan alacsony szinten mozognak. Az Európai Bizottság döntést hozott a sertésborsó magántárolásának támogatásáról. A felesleg piacról történő ideiglenes kivonása a sertésárak emelkedését eredményezheti az idei évben. A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan, 2015-ben is követték a közösségi árak tendenciáját. A belföldi termelésből származó sertés termelői ára 422 forint/kg hasított súly volt 2015 első két hónapjában, csaknem 10 százalékkal csökkent egy év alatt.

4. ábra: A főbb gabonafélék és olajmagok termelői ára Magyarországon (2014-2015)

Forrás: AKI PÁIR

A hízósertés kínálatát (2014. december elsején 3,136 millió sertést tartottak Magyarországon) a vágóhidak az EU más tagországaiból vásárolt alapanyaggal egészítették ki. Az importból származó sertések vágóhídi belépési ára 2015. január-február időszakában nem tért el számottevően a Magyarországon hizlalt sertések árától. A frankfurti árutőzsde jegyzései alapján a sertésárak kissé emelkedésére lehet számítani az idei év első felében.

A Budapesti Nagybani Piacon a 2014. évi betakarítású szabadföldi fejes káposzta termelői ára 20 százalékkal nőtt 2015 1-11. hetében az előző év azonos időszakának átlagárához viszonyítva. A hollandiai fejes káposzta február elejétől volt jelen a kínálatban. A belöldi sárgarépa termelői ára 47 százalékkal, a petrezselemgyökéré 3 százalékkal emelkedett a megfigyelt időszakban. Ugyanakkor a barna héjú vöröshagymát 38 százalékkal alacsonyabb áron kínálták 2015 első tizenegy hetében, mint az előző év azonos periódusában.

A KSH adatai szerint a burgonya termése a 2013. évi 487 ezer tonnáról 547 ezer tonnára emelkedett 2014-ben, ezért a termelői ára 30 százalékkal volt alacsonyabb a vizsgált időszakban. A Franciaországból importált burgonya ára is csökkent 2015 1-11. hetében a 2014. 1-11. hetek átlagárához mérten.

Az EU-ban a betárolt alma mennyisége 11 százalékkal volt több (3,66 millió tonna) 2015. február elején, mint egy évvel korábban, ezen belül a Golden delicious fajta volumene 10 százalékkal (1,10 millió tonna) nőtt. Magyarországon a kora tavaszi kedvező időjárás hatására az elmúlt tíz év legnagyobb almatermését jelezték 2014-re. A Budapesti Nagybani Piacon az Idared almafajtát 11 százalékkal, a Jonathant 12 százalékkal, a Goldent 13 százalékkal alacsonyabb termelői áron kínálták 2015 1-11. hetében az előző év azonos időszakához képest.

A körte termése mind az EU-ban, mind Magyarországon csökkent 2014-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az EU tárolóiban elhelyezett körte mennyisége 9 százalékkal volt kevesebb (539 ezer tonna) 2015. február elején az előző év azonos időszakához képest, amelynek közel 70 százalékát a Conference fajta tette ki. A kisebb kínálat miatt a magyarországi Alexander körtefajta termelői ára 6 százalékkal emelkedett a vizsgált időszakban.

A dió termelői ára az egy évvel korábbinál 23 százalékkal volt magasabb 2015 1-11. hetében.

2. táblázat: A fontosabb mezőgazdasági termékek termelői ára

Megnevezés	Mérték- egység	Ár		Változás (százalék)
		2014. január-február	2015. január-február	
Étkezési búza	HUF/tonna	53 269	54 833	102,9
Takarmánykukorica	HUF/tonna	45 636	38 813	85,0
Napraforgómag (ipari)	HUF/tonna	98 189	106 749	108,7
Repce	HUF/tonna	116 373	107 014	92,0
Vágósértés (valamennyi ka- tegória)	HUF/kg hasított meleg súly	466,6	421,8	90,4
Vágócsirke	HUF/kg élősúly	276,9	262,8	94,9
Nyers tehéntej ^{a)}	HUF/kg	107,7	90,7	84,2

Megjegyzés: ^{a)} január

Forrás: AKI PÁIR

3. táblázat: Néhány termék feldolgozó értékesítési ára

Megnevezés	Mérték- egység	Ár		Változás (százalék)
		2014. január-február	2015. január-február	
Finomliszt	HUF/kg	76,0	79,1	104,0
Napraforgóolaj, palackozott	HUF/liter	246,3	236,7	96,1
Sertés comb, csont nélkül	HUF/kg	931,3	884,4	95,0
Friss csirke egészben	HUF/kg	504,0	486,4	96,5
Étkezési tojás	HUF/darab	20,5	24,0	117,2
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	HUF/liter	157,2	151,1	96,1
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	HUF/liter	165,0	157,9	95,7
Trappista sajt	HUF/kg	1 291,6	1 041,3	80,6

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat: Néhány belföldi termesztésű zöldség és gyümölcs termelői ára a Budapesti Nagyban Piacon

Megnevezés	HUF/kg		
	2014. 1-11. hét	2015. 1-11. hét	Változás (százalék)
Alma (Idared)	139	124	89,4
Alma (Jonathan)	124	110	88,3
Alma (Golden)	153	134	87,4
Körte (Alexander)	340	360	105,7
Dióbél	1 867	2 290	122,7
Burgonya	120	84	70,0
Sárgarépa	86	126	146,5
Petrezselyemgyökér	437	452	103,4
Vöröshagyma (barna héjú)	111	69	62,2
Fejes káposzta (fehér)	60	72	120,0

Forrás: AKI PÁIR

5. táblázat: Néhány haltermék bruttó fogyasztói ára 2015. 13. héten

		Fogyasztói piacok						Kereskedelmi láncok (árfelmérés: március 24.)			
Megnevezés		Bp. Fővám tér	Bp. Lehel tér	Kecskemét	Pécs	Székesfehérvár ár	Győr	Debrecen	Auchan-Budaörs	Tesco-Budaörs	Metro-Budaörs
Élő	ponty	1 100	1 050	1 500	1 150	1 080	1 100	1 499	1 199	1 199	1 014
	pontyszelet	1 800	1 680	2 000	1 750	1 750	1 810	1 900	1 879	1 899	1 586 ^{b)}
Friss	bőrös afrikai harcsa filé	-	2 700	2 500	-	-	2 330	2 799	1 989	1 999	2 107 ^{a), b)}
	busa törzs	-	1 080	800	990	-	999	1 300	998	999	1 002
	busa szelet	900	1 020	1 000	990	1 250	1 200	1 400	1 098	1 099	1 091 ^{b)}
	lazac filé	4 900	4 800	3 500	-	-	4 445	4 000	3 399	4 399	3 428 ^{b)}

^{a)} Nyúzott ^{b)} Akciós ár

Forrás: AKI

6. táblázat: Mezőgazdasági ráfordítások árindexei és az agrárrolló

Megnevezés	az előző év azonos időszaka = 100 százalék		
	2012	2013	2014
	január-december		
Vetőmag	105,9	103,3	102,0
Energia	106,5	97,7	96,3
Műtrágya	110,9	95,9	96,1
Növényvédő szerek	108,3	103,0	101,6
Állatgyógyászat	104,7	104,9	101,3
Takarmány	109,2	105,3	89,4
Mezőgazdasági termékek termelői árindexe	115,4	92,2	93,9
Mezőgazdasági ráfordítások árindexe	106,8	102,1	96,9
Agrárrolló (termelői árindex/ráfordítások árindexe)	108,1	90,3	96,9

Forrás: KSH

Külkereskedelem

A mezőgazdasági- és élelmiszeripari termékek kivitelének értéke 7796 millió eurót, behozatalának értéke 4666 millió eurót tett ki 2014-ben. A kivitel értéke 3 százalékkal elmaradt a 2013. év eredményétől, míg a behozatal értéke 4,5 százalékkal meghaladta azt. Az agrár-külkereskedelem aktívuma 3130 millió euró volt, csaknem 407 millió euróval, 12 százalékkal kevesebb, mint a bázisidőszakban.

A mezőgazdasági- és élelmiszeripari termékek részesedése a nemzetgazdasági exportból 9,2 százalék volt,

0,6 százalékponttal elmaradt az előző évitől, míg az import 6,0 százalékos részesedése nem változott 2014-ben 2013-hoz képest.

Az agrár-külkereskedelmi forgalom 88 százalékát az EU-s országokkal bonyolítottuk 2014-ben. A régi tagállamok részesedése 53, az új tagállamoké 35 százalék volt. Az EU tagországaiba irányuló agrárkivitel értéke 4 százalékkal csökkent, a behozatal értéke 5 százalékkal nőtt. Az egyenleg 2223 millió eurós értéke 18 százalékkal alacsonyabb, mint 2013-ban. Az aktívum két egymás utáni évben (2013 és 2014) is csökkent, miután a 2006 és 2012 közötti időszakban minden évben bővült.

Az első 5 legnagyobb exportpiacunk Németország (1166 millió euró), Románia (837 millió euró), Ausztria (721 millió euró), Olaszország (700 millió euró) és Szlovákia (522 millió euró) volt 2014-ben. A szlovák kivitel egyötödével, a román export 5 százalékkal csökkent. A Németországba, Ausztriába és Olaszországba irányuló kivitelünk csak mérsékelten változott.

A legnagyobb értékben exportált termékek 2014-ben az egy évvel korábbihoz hasonlóan a következők voltak: kukorica (647 millió euró), állati takarmánykészítmények (577 millió euró), baromfiús (520 millió euró), búza (467 millió euró), és napraforgómag-olaj (383 millió euró). A kukorica biztosította az agrárexport értékének 8,3 százalékát 2014-ben, amikor 2,6 millió tonna kukoricát értékesítettünk a külpiacokon, 9 százalékkal többet, mint 2013-ban. A korábbi évekhez hasonlóan, idén is Olaszországba került a legtöbb kukorica, 912 ezer tonna, de Németországba és Ausztriába is 509, illetve 498 ezer tonnát exportáltunk. Az említett

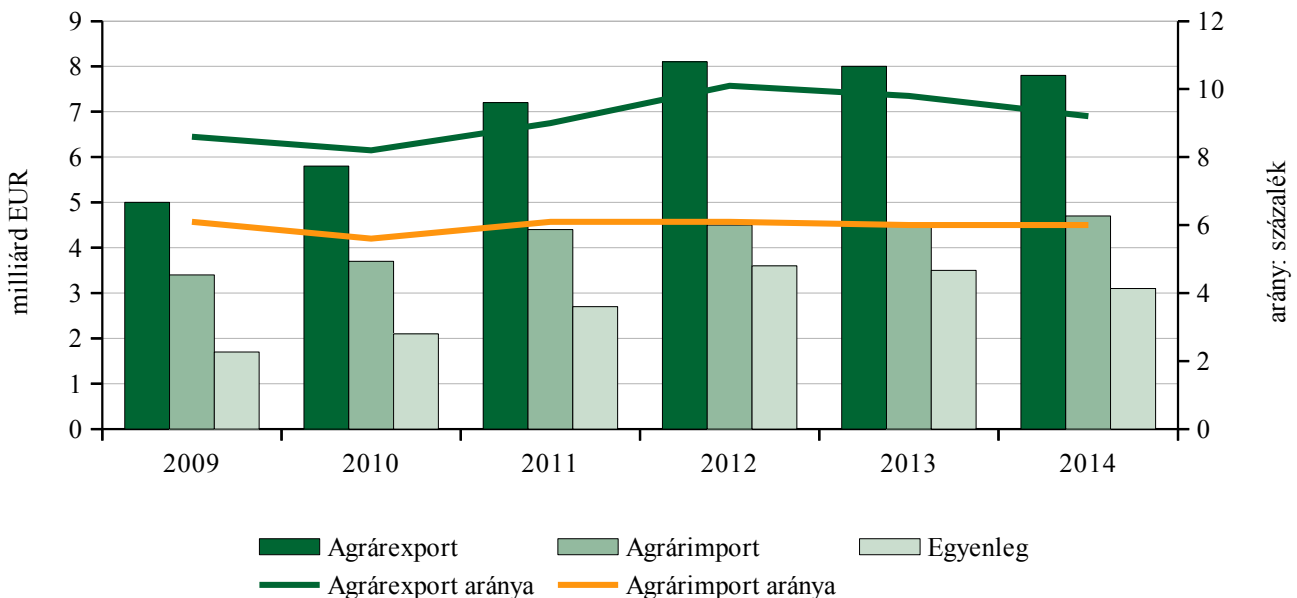
három ország vásárolta meg a kukorica exportunk közel negyötödét.

A 2014 tavaszán bevezetett orosz importtilalom nyomán az Oroszországba irányuló exportunk csak kissé csökkent, éves szinten 14 százalékkal maradt el az egy évvel korábbtól, de a sertéshús exportunk gyakorlatilag teljesen leállt ebbe az irányba 2014-ben.

Import vonatkozásában az öt legfontosabb partnerünk Németország (962 millió euró), Lengyelország (512 millió euró), Szlovákia (477 millió euró), Ausztria (396 millió euró) és Hollandia (358 millió euró) volt. Németországból és Ausztriából 8-7 százalékkal nőtt a behozatal, Hollandiából, Szlovákiából és Lengyelországból 2-4 százalékkal csökkent az import a vizsgált időszakban.

Legnagyobb értékben sertéshúst (257 millió euró), csokoládét (198 millió euró) és szójapogácsát (173 millió euró) importáltunk 2014-ben. A szójapogácsa behozatala ötödével esett 2013-hoz képest.

5. ábra: Az agrár külkereskedelem alakulása (2009-2014. I-III. negyedév)

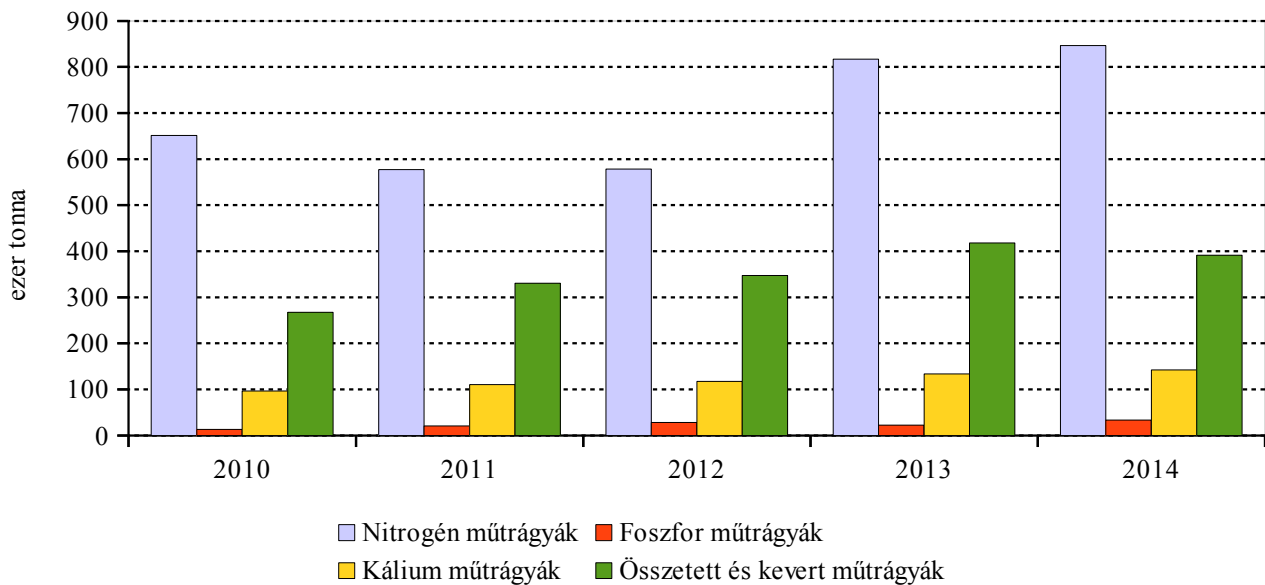
Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

A műtrágya értékesítés alakulása 2014-ben

A műtrágya forgalmazók 1 millió 379 ezer tonna műtrágyát értékesítettek közvetlenül mezőgazdasági termelők részére 2014-ben. Az értékesített mennyiség 3 százalékkal elmaradt az egy évvel korábbtól. A műtrágya értékesítés nettó árbevétele 122 milliárd forint volt, 6 százalékkal kevesebb, mint 2013-ban.

A mezőgazdasági termelők által 2014-ben vásárolt műtrágya nitrogén-foszfor-kálium (NPK) hatóanyag tartalma 487 ezer tonna volt, megközelítette az előző évi mennyiséget (-3,0 ezer tonna). A nitrogén hatóanyag tartalom 4,7 százalékkal (-16,2 ezer tonnával) kevesebb, mint 2013-ban, a foszfor hatóanyag tartalom viszont 8 százalékkal, a kálium pedig 10 százalékkal meghaladta az egy évvel korábbi szintet. Az NPK hatóanyag megoszlása 2014-ben 67:17:16, azaz csökkent a nitrogénsúly 2013-hoz képest, amikor 70:16:14 volt ez az arány.

6. ábra: Az import műtrágya mennyiségének alakulása (2009-2014)

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

A műtrágya külkereskedelemről rendelkezésre álló adatok alapján, 2014-ben összesen 1414 ezer tonna műtrágyát importáltunk, amelynek 60 százaléka egyszerű nitrogén, 2 százaléka a foszfor, 10 százaléka a kálium és 28 százaléka az összetett műtrágya volt. Az import szerkezete érdemben nem változott 2014-ben, 2013-hoz képest. A teljes mennyiség is a 2013. évi közelében alakult (+2 százalék), ezen belül az egyszerű nitrogén műtrágya 4 százalékkal, az egyszerű foszfor műtrágya 50 százalékkal, az egyszerű kálium műtrágya 6 százalékkal emelkedett, de az összetett műtrágya 6 százalékkal csökkent.

Az import átlagár alacsonyabb volt, mint egy évvel korábban. Az egyszerű nitrogén műtrágyák importára 24 százalékkal, az egyszerű foszforé 2, az egyszerű káliumé 8 százalékkal, az összetett műtrágyák import átlagára pedig 4 százalékkal csökkent 2014-ben.

Az import nitrogén műtrágya négyötöd részét a szomszédos országok szállították. A nitrogén műtrágya importunkból Szlovákia 33, Románia 19 és Ausztria pedig 16 százalékkal részesedett, de mellettük Szerbia, Horvátország és Ukrajna is számottevő mennyiséggel volt jelen a magyar piacon 2014-ben. Az egyszerű foszfor műtrágya több, mint négyötöde három országból érkezett, Litvániából 41 százalék, Szerbiából 32 százalék és Ausztriából 10 százalék. A kálium műtrágya legfontosabb beszerzési forrásai 2014-ben Oroszország (63 százalék) és Fehéroroszország (22 százalék). Az összetett műtrágya két legnagyobb szállítója Orosz-

ország és Ausztria volt 19, illetve 18 százalékos részesedéssel. Belgium és Szerbia is 8-8, Románia, Németország, Finnország pedig 5 százalékos részesedést ért el 2014-ben. Marokkó – 15 ezer tonnát szállítva – 4 százalékkal részesedett az összetett műtrágya importunkból.

A műtrágyaexport 2014-ben összesen 724 ezer tonna volt, amelynek 88 százaléka (633 ezer tonna) az egyszerű nitrogén, 1,6 százaléka (12 ezer tonna) az egyszerű kálium és 11 százaléka (78 ezer tonna) az összetett műtrágya. Az exportra szállított egyszerű nitrogén műtrágya átlagára 15 százalékkal, az összetett műtrágyák exportára átlagosan 14 százalékkal mérséklődött.

Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete

A mezőgazdasági gépek világ- és európai piacán is forgalomcsökkenés történt 2014-ben, azonban a magyar géppiac több mint másfélszeresére bővült 2014-ben az egy évvel korábbihoz képest. Bár az elmúlt években is jelentős gépberuházások történtek a magyar mezőgazdaságban, a 2014-es esztendő a mezőgazdasági gépkereskedők számára az elmúlt évtized legnagyobb forgalmát hozta. Az utóbbi időben a kertészeti kultúrák gépesítése mellett az állattenyésztésben is jelentős beruházások valósultak meg. Noha sokkal több és korszerűbb gép van már Magyarországon, mint néhány évvel ezelőtt, az egy hektárra jutó gépmennyiség még mindig elmarad

a nyugat-európai szinttől. Az új mezőgazdasági gépek vásárlására fordított összeg 164 milliárd forint volt 2014-ben, így meghaladta a korábban rekordnak számító 2009. év gépforgalmát, amikor jelentős összegű támogatást vehettek igénybe a gazdálkodók.

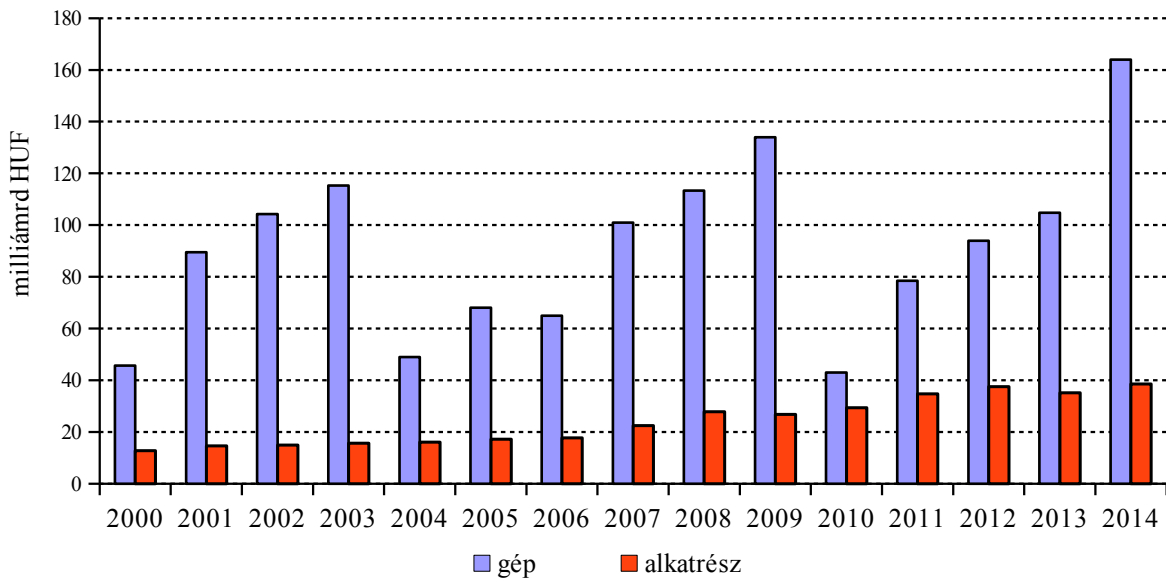
A tavalyi év eredményeire a 2013. év végén kiírt állattartó telepek korszerűsítésére vonatkozó (ÁTK) 5-ös pályázat, a kihirdetett kertészeti pályázatok megvalósítása, valamint a Növekedési Hitelprogram volt jelentős hatással. A gazdák háromnegyed része az NHP-t választja, mint finanszírozási formát mezőgazdasági termelőeszközei beszerzésénél.

Az előző évhez képest jelentősen nőtt az értékesített traktorok száma, messze felülmúlva a korábbi évek keresletét. A gazdálkodók 2014-ben összesen 3737 darab traktort vásároltak, 1770 darabbal többet, mint egy évvel korábban. A traktorpiac bővülésében a Növekedési Hitelprogram mellett az is szerepet játszott, hogy

a vállalkozások pénzügyi helyzete javult, és erősödött a beruházási hajlandóság. A legkelendőbbek a 200 lóerő alatti típusok voltak, egyrészt azok, amelyek benne voltak az ÁTK pályázatokban, valamint a 100 lóerő körüli, keskeny nyomtávú ültetvénytraktorok. A 91-140 lóerő teljesítmény tartományban beszerzett típusok száma több mint kétszeresére nőtt, a legnagyobb teljesítmény kategóriában (320 LE felett) viszont 16 százalékkal csökkent az eladás. A tavalyi évben a nagytraktor-értékesítés mellett a kombájn-beszerzés is csökkent. 2014-ben 264 darab gabonakombájnt értékesítettek, 3 százalékkal kevesebbet, mint 2013-ban. A legtöbb kombájnt a 300 LE feletti kategóriában adták el, ami az eladott kombájnok 64 százalékát jelenti.

2014-ben a mezőgazdasági gépforgalom mellett az alkatrészforgalom is jelentősen növekedett. A gazdálkodók 38,6 milliárd forintot fordítottak alkatrészekre, 10 százalékkal többet, mint 2013-ban.

7. ábra: A gép és alkatrész beruházások alakulása (2000-2014)

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

II. Mi történt az agrárgazdaságban?

A második fejezetben az elmúlt három hónap főbb agrárgazdasági híreit közöljük egy-egy bekezdés erejéig.

Támogatások

Tenyészkoça állatjóléti támogatás

A tenyészkocákra adható új állatjóléti támogatásra 2015. március 31-ig volt lehetőség bejelentkezni a sertéstartóknak, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalnál.

A támogatásra a Földművelésügyi Minisztérium 8,62 milliárd forintot biztosít. A múlt évben kifizetett sertés állatjóléti támogatás összege 8,5 milliárd forintot tett ki. A kormány az idén nemzeti költségvetésből jelentős többletforrást biztosít a sertéstartóknak, ezért az ágazat 2015-től több mint 17 milliárd forint közvetlen támogatást kap. Ez a 2010. évi 6 milliárd forintra rúgó ágazati forrás csaknem háromszorosa. Kocánként legfeljebb 38 580 forint állatjóléti támogatást lehet hívni a gazdának évente, így az anyakoca ára 3 év alatt megtérülhet.

A kormány célja, hogy folyamatosan növekedjen a sertéslétszám és az ágazatba bekapcsolódó családi gazdaságok, valamint vállalkozások száma Magyarországon.

Forrás: Földművelésügyi Minisztérium

Változott a közvetlen támogatás igénylése

Az Európai Bizottság bejelentése alapján a közvetlen mezőgazdasági támogatások, illetve a II. pilléres terület-alapú támogatások szankciómentes benyújtásának határidejét a tagországok június 15-ig meghosszabbíthatják.

Az idejű közvetlen támogatások keretében számos új, 2015-2020 között alkalmazandó jogcím igénylésére először lesz lehetőség, természetes, hogy a gazdálkodók és az őket segítő falugazdászok számára a szokásosnál hosszabb felkészülési időre van szükség.

A közvetlen támogatások igénybevételének közös szabályairól szóló rendeletben nem kizárólag a közvetlen támogatások igénybevételének alapfeltételeit rögzítették, hanem azokat a tevékenységi köröket is, amelyek a közvetlen támogatási jogosultságot fő szabályként kizárják. A rendelet tartalmazza azt a feltételrendszert, amelyet a kizárt tevékenységi köröket folytatóknak teljesíteniük kell ahhoz, hogy mégis közvetlen támogatásban részesülhessenek. Bemutatja továbbá az ennek alátámasztására alkalmazható bizonyítási módszereket. Fontos kiemelni a rendeletnek a mezőgazdasági és nem

mezőgazdasági tevékenységből származó bevételek elkülönítési kötelezettségét előíró rendelkezését.

A rendelet egyaránt alkalmazandó az egységes területalapú támogatás, a termeléshez kötött közvetlen támogatások, a mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtott támogatás, a fiatal mezőgazdasági termelők támogatása, valamint a mezőgazdasági kistermelők támogatása tekintetében.

Forrás: agroinform.hu

Változnak a hízott bika és az anyatehén termeléshez kötött támogatás igénylésének szabályai

Az Európai Bizottság március 25-én bemutatott egy várhatóan idén májusban hatályba lépő jogszabálytervezetet, amely szükségessé teszi a hízott bikák és az anyatehenek támogatásához kötődő rendeletek módosítását. Ennek következtében a támogatásokat az MVH az érintetteknek várhatóan korábban fogja tudni kifizetni.

Termeléshez kötött hízott bika támogatás:

A támogatásra jogosult azon kilenc hónapos vagy annál idősebb hímvivarú szarvasmarhák vagy bivalyok után igényelhető, amelyeket a 2014. április 1. és 2015. március 31. között levágtak vagy exportáltak és ezt közvetlenül megelőzően a termelő az állatokat legalább két hónapig tartotta. A támogatási kérelmet az egységes kérelemmel egy időben, 2015. április 1. és május 15. között lehet szankciómentesen benyújtani.

Termeléshez kötött anyatehén támogatás és anyatehén átmeneti nemzeti támogatás:

A támogatási kérelmet az egységes kérelemmel egy időben, 2015. április 1. és május 15. között lehet szankciómentesen benyújtani, a hat hónapos birtokon tartási kötelezettség a benyújtást követő napon kezdődik továbbá legkésőbb 2015. május 15. napjáig gondoskodni kell az állatok szarvasmarha ENAR rendelet szerinti jelöléséről és nyilvántartásáról.

Egyéb változások:

A tejhasznú tehéntartás támogatása esetében azok a tejhasznú egyedek lesznek támogathatóak, amelyek tárgyév március 31-én a termelő tenyészetében voltak.

Forrás: Földművelésügyi Minisztérium

Változás a zöldítés szabályaiban

Az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételének szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről szóló rendelet a zöldítés gyakorlatain túl bemutatja az uniós jogból következő, valamennyi támogatásra jogosult terület kultúrállapotban tartásának követelményeit.

A támogatáshoz kapcsolódó FM rendelet: 10/2015. (III. 13.).

Forrás: agroinform.hu

A szántóterületek öntözésére is jut támogatás

Újabb európai uniós pályázatokat írhat ki a Miniszterelnökség a Vidékfejlesztési Programban annak érdekében, hogy a 2007 és 2013 közötti költségvetési ciklus pénzeinek száz százalékát fel tudja használni. A pályázatokból a fiatal gazdák kaphatnak támogatást fejlesztéseikhez, a vidéki térségek közösségi alapszolgáltatásait ellátó önkormányzatok, nonprofit szervezetek, egyházak, polgárőrszervezetek pályázhatnak gépjármű-vásárlásra, emellett a kertészeti gépek beszerzését is támogatják. Az új Vidékfejlesztési Programban összesen 1250 milliárd forint áll rendelkezésre.

A munkaigényes ágazatoknak – a kertészet, az állattenyésztés és az élelmiszeripar –, valamint a kis- és közepes gazdaságoknak a korábbinál több pénz jut. Az élelmiszeripar fejlesztésére kétszázmilliárd forintot nyújt a program, további százmilliárdot pedig a Gazdasági és Innovációs Operatív Program (GINOP) rögzít. A fiatal gazdák nemcsak a vidékfejlesztési pénzekből számíthatnak többletre, hanem az úgynevezett egyes pilérből, tehát a közvetlen támogatásokból is. A támogatás legfeljebb öt éven át nyújtható, legkésőbb a jelenlegi uniós ciklus végéig, 2020-ig. A rendelet szerint a területi korlát kilencven hektár, a hektáronkénti támogatási összeg a területalapú támogatáson felül 67,5 euró, azaz hozzávetőleg huszonegyezer forint lesz.

Forrás: Agroinform

Vásár

Közel 50 magyar borászat mutatkozott be a ProWeinon

A március közepén megrendezett háromnapos düsseldorfi ProWein kiállításon és vásáron a szőlő- és bortermelők, exportőrök és magyar borok németországi importjával foglalkozó helyi vállalatok révén képviselte magát az ágazat.

Azért fontos a részvétel a legnagyobb nemzetközi vásáron, mert a magyar borszakmában egyre jelentősebb az export szerepe, a kivitel 85 millió euró körüli értéke tavaly minden korábbinál nagyobb volt és rekord mértékben növekedett.

A vásáron a Magyar Turizmus Zrt. Agrármarketing Centrum Vezérigazgatóságának szervezésében a nemzeti standon 29 kiállító mutatkozott be, és kialakítottak egy önálló magyar "kóstolózónát", ahol a 6 magyar borrégió összesen 22 borvidéke mind megjelent a Nemzeti Borkiválóság Programban szereplő borok révén. Az idei, 21. ProWein vásáron 47 országból 4830 kiállító vett részt, és mintegy 50 ezer szakmabeli látogatott el.

Forrás: kormány.hu

Egyre nagyobb igény van a helyi termékekre és a hagyományos ízekre

A 2010-óta bevezetett szabályozásoknak köszönhetően dinamikusabban növekszik a termelői piacok száma, jelenleg összesen 209 működik belőle az országban. A regisztrált kistermelők száma megduplázódott, már eléri a 11 ezret.

A helyi piacok segítik a vidéki termelők boldogulását, a hagyományos ízeink megőrzését és hozzájárulnak a települések fejlődéséhez.

A piacok védik természeti környezetünket és egészségünket is, a termékeket nem kell sok száz kilométeren át utaztatni, vagy hosszú időn keresztül tárolni, ezáltal tartósítószerre sincs szükség. A piacok emellett olyan közösségi teret és találkozási pontot is jelentenek, amely erősíti a helyi közösségeket.

A termelői piacok fontos célja továbbá, hogy újra-élessze, élénkítse a város és a vidék közötti kapcsolatot. A helyi alapanyagok bázisán létrejövő együttműködés magas hozzáadott értéket jelent, hiszen a megtermelt élelmiszer a lehető legrövidebb úton juthat el a fogyasztóhoz, miközben a családi gazdaságok újabb és újabb munkahelyeket teremtenek.

Az új vidékfejlesztési politika kiemelt célja a kis- és közepes méretű gazdaságok és a munkaerőigényes-ágazatok – kertészet, állattenyésztés, élelmiszer-feldolgozás – differenciáltabb támogatása. Ebben a ciklusban a Vidékfejlesztési Programból mintegy 26 milliárd forint jut a Rövid Ellátási Lánc tematikus alprogramra, amely komoly segítséget jelent a kistermelőknek, az ökológiai gazdálkodóknak, kisebb családi gazdaságoknak is a piacon való megjelenésben.

Forrás: Földművelésügyi Minisztérium

Fejlesztés

A NÉBIH kapcsolódik a központi elektronikus fizetési és elszámolási rendszerhez

Befejeződött a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) „EKOP-2.A.3-2013-2014-0002” azonosító számú projektje. A fejlesztés révén a hivatal ügyfelei több új elektronikus fizetési lehetőséget is igénybe vehetnek a jövőben:

- Bankkártyás fizetés POS (point of sale) terminálon keresztül;

- Internetes bankkártyás fizetés (VPOS – virtual point of sale);

- Házibank fizetési mód.

A csatlakozással lehetővé válik az elektronikus fizetés az intézmény informatikai rendszerei esetében. A fejlesztés megfelelően kiszolgálja a különböző szakrendszerek igényeit, továbbá kellő rugalmasságot biztosít a számos szakrendszerrel és különálló gazdálkodási rendszerrel rendelkező NÉBIH számára. A banki kapcsolatok és a technológia megoldások szempontjából az elektronikus fizetési módok konszolidációja is megvalósul.

Forrás: Földművelésügyi Minisztérium

Átadták 2014-es év legjobb innovációinak járó díjakat

Az utóbbi évek során a SmartVineyard /Szőlőőr rendszerrel jelentős hazai és nemzetközi technológiai sikereket elérő QuantisLabs Kft. újabb nagyobb mérföldkőhöz érkezett, ugyanis a beérkezett pályázatok alapján a Magyar Innovációs Szövetség a 2014-es év legjobb agrár innovációjának választotta a szőlőfertőzések előrejelzését lehetővé tevő precíziós szenzorhálózatot. A szőlőőr rendszer nem csak agrár, hanem környezetvédelmi szempontból is kiemelkedő fontosságú, hiszen a permetszer-optimalizálásnak köszönhetően segít elkerülni a túlzott vegyszerhasználatot.

A Magyar Innovációs Nagydíj pályázati felhívására számos jelentős pályaművet nyújtottak be különböző magyar cégek. A bírálóbizottság a gazdasági mutatók, a műszaki, gazdasági előnyök alapján választotta ki a legnagyobb jelentőségű és már az üzleti életben is sikeres innovációkat. A pályázatra a gazdaság különböző ágazataiból – mezőgazdaság, élelmiszeripar, informatika, vegyipar, egészségipar – érkeztek kreatív és kiemelkedő gazdasági eredményt bemutató pályamunkák.

Forrás: innovacio.hu

III. Szemelvények az AKI munkáiból

Ebben a fejezetben az AKI gondozásában megjelent tanulmányok, háttéranyagok, agrárgazdasági információk fontosabb megállapításait ismertetjük.

Különleges mérsékeltövi gyümölcsök termelése, feldolgozása, helyzete és lehetőségei

A különleges gyümölcsök sajátos helyet foglalnak el a gyümölcsfélék között. Morfológiai felépítésük, gyümölcsfejlődésük, termesztéstechnológiájuk is eltérő, beltartalmi értékük pedig a kivételesen értékes gyümölcsök közé emeli őket. Közéjük tartozik többek között a húsos som, a homoktövis, a fekete berkenye vagy a csipkerózsa stb. Termesztésük során nem igényelnek költségesebb növényvédelmet, mint például egyik fő fajunk, az alma, csak más típusú szakértelmet. A hozzáadott érték azonban jelentősen magasabb. Egyes növényeknél, mint például a fekete bodza, már kidolgozott évtizedes technológia áll a rendelkezésünkre, de vannak még kezdeti vagy kísérleti stádiumban lévő természetes kultúrák is.

A különleges gyümölcsök termelésére és értékesítésére (frissen vagy feldolgozva) a lehetőségek adottak Magyarországon. A fekete bodza már egy ideje kedvelt színezőanyagként, a bogyóját feldolgozva lekvárként, szörpként is lehet értékesíteni. Gyógyhatása miatt teaként is alkalmazzák a bogyót, a levelet és a virágzatot is, illetve táplálék-kiegészítőkben is megtalálható magas C-vitamin és antocián tartalma miatt. A homoktövis csak az utóbbi néhány évben kezdett terjedni, holott ez az egyik legjobban keresett különleges gyümölcsféle külföldön. A csipkerózsa termése is népszerű, nemcsak gyógynövényként, hanem élelmiszer-alapanyagként (pl. lekvár) is. A szüreteléshez szükséges kézi munkaerő hiánya miatt ugyanakkor még nem terjedt el a homoktövis és a csipkerózsa üzemi termesztése, betakarításuk gépesítése pedig szintén nincs még megoldva.

A különleges gyümölcsök külkereskedelme csak feldolgozott formában követhető nyomon. Magyarországra e termékek közül a dzsemek, pürék kategóriájába (KN 20079950) tartozó gyümölcsfélék külkereskedelmi egyenlege ugyan pozitív volt az elmúlt öt évben, azonban az export is növekedésnek indult. A különleges

gyümölcsféléket frissen és feldolgozva is jól lehet értékesíteni külpiacokon.

A különleges gyümölcsfélék támogatása elmaradt a többi gyümölcsféléttől. A területalapú támogatást ugyan egyes fajokra (szamóca, ribiszke, málna, köszméte, szeder, josta, termesztett bodza és homoktövis) felvehetik a termelők, de specifikus támogatás csak a málna- és szamócatermelők részére került kiírásra.

A főbb szántóföldi zöldségfélék helyzetének, költség- és jövedelempozíciójának elemzése

Az Európai Unióhoz történő csatlakozás óta jelentősen kiéleződött a versenyhelyzet a zöldségtermelésben, de ez jellemző a mezőgazdasági ágazatok összességére is. A zöldségtermelőknek egyre nagyobb erőfeszítésbe telik a szinten maradás, az eredményesség elérését számos tényező befolyásolja.

A termelés szerkezetét tekintve változatlanul a kisüzemek dominálnak: a vizsgált növények körében a leggyakoribb területnagyság 1 és 5 hektár között oszlik meg. A csemegekukorica a többi szántóföldi zöldségféléhez viszonyítva az élmezőnybe tartozik, ugyanis az összes terület 41 százalékán termelték 2013-ban, és a betakarított összes termés 33 százalékát tette ki. A növény jelentőségét jelzi, hogy a magyarországi feldolgozóipar a betakarított termés közel 100 százalékát felhasználja.

Magyarországon a zöldségtermesztésben a ráfordítások költség-színvonala és szerkezete eltérést mutat az egyes növényfajoknál. A közvetlen változó költségtételek közül az inputanyagok (vetőmag, növényvédőszer, műtrágya) árának akár 120 százalékos emelkedése jelentősen befolyásolta a termelési költség színvonalát, gyorsabb ütemben nőttek, mint a felvásárlási átlagárak. A jövedelmezőségi viszonyokat tekintve az általunk vizsgált növények termesztése közvetlen támogatás nélkül is nyereséges volt, de ennek mértéke nagy különbségeket mutat. A csemegekukorica jövedelmezősége a 2009. évi 43,9 ezer forintról hektáronként 200,8 ezer forintra nőtt 2013-ig, ami a többi kultúrához

képest kiemelkedő. A vöröshagyma jövedelmezősége az erőteljes ingadozás ellenére ötszörösét érte el a 2009. évinek, meghaladta a 1,648 millió forintot 2013-ban. A fejes káposzta jövedelmezősége 2011-ben igen alacsony volt, az ötéves periódus mégis rentábilis időszaknak tekinthető. A görögdinnye – a 2010. évi gyenge hozamok miatt – mindössze 237,6 ezer forint ágazati eredményt mutatott fel hektáronként a 2009-2013 évek átlagában.

A 2015-2020 közötti költségvetési időszakra előirányzott termeléshez kötött közvetlen támogatás az ágazat helyzetét javíthatja, továbbá a termelési színvonal növekedését segítheti elő az input-ráfordítások növelésével. A csemegekukorica és a zöldborsó 196 euró/hektár, a vöröshagyma, a görögdinnye és a fejes káposzta 264 euró/hektár körüli termeléshez kötött közvetlen támogatásban részesül 2015-től.

A tejágazat kilátásai Olaszországban a kvótarendszer megszűnése után

Olaszország tejtermelése a globális termelés 1,4 százalékát, az EU-28 termelésének 7,2 százalékát képviselte 2012-ben, a magyarországi termelésnek pedig több mint a hatszorosa volt. A közel 39 ezer tejtermelő gazdaság 11,4 millió tonna tejet állított elő 2012-ben, amelynek 95 százaléka feldolgozásra került. A tejhozam 11 százalékkal csökkent, míg a tejelő tehenállomány szinte ugyanannyival nőtt a 2009 és 2013 közötti időszakban, így a tejtermelés nem változott számottevően. A tejfelvásárlás is csak kismértékben emelkedett a vizsgált időszakban. Az átlagos egyedszám 29 százalékkal 55 egyedre nőtt 2009 és 2013 között. Az ország tejtermelése a 2012/2013. kvótaévben 0,5 százalékkal maradt el a rendelkezésre álló tejkvótától. Az önellátási fok csupán 68 százalékos volt.

Az olaszországi tejtermelés mintegy 80 százaléka az északi területekről (Lombardia, Emilia Romagna, Veneto, Piemonte) származik, ahol a több mint 100 tehenet tartó nagyüzemek a jellemzőek. Mivel az olaszországi feldolgozók igénye jóval magasabb a termelési kvóta által évtizedek óta korlátozott termelési szintnél, a nyerstej felvásárlási ára Olaszországban a legmagasabb az EU-belül.

Olaszországban a tejfeldolgozó szektor a legjelentősebb élelmiszeripari ágazat, 14,2 milliárd euró forgalommal 2011-ben. A szektor évente mintegy 3 millió tonna folyadékot, 1 millió tonna sajtot (ebből 440 ezer tonna eredetvédett), 190 ezer tonna savanyított tejterméket és 160 ezer tonna vaját állít elő. Az eredet-

védett sajtok száma közel 40. A legnagyobb mennyiségben előállított sajt a Mozzarella (250 ezer tonna/év), a Grana Padano (163 ezer tonna/év), valamint Parmigiano Reggiano (116 ezer tonna/év). A legnagyobb olaszországi tejfeldolgozók a Lactalis/Galvani, a Parmalat, a Granarolo, a Cooperlat és a Zanetti spa.

Az alacsony önellátottsági szint miatt Olaszország jelentős mennyiségű importra szorul, amely legnagyobb részben alapanyagot, nyerstejet jelent. Az importált nyerstejet elsősorban tartós folyadékaj és joghurt előállítására használják fel. A nyerstejimport mennyisége 2011-ig folyamatosan emelkedett, azt követően azonban csökkenés figyelhető meg. Olaszország legfőbb nyerstejbeszállítói sorrendben Németország, Franciaország, Szlovénia, Magyarország és Szlovákia.

Az exportált tej és tejtermék mennyisége jóval kisebb az importnál, értékben kifejezve azonban igen jelentős. A legfőbb exporttermékek a nagy hozzáadott értéket képviselő, hagyományos sajtok és a tejsavó. Olaszország évente mintegy 250 ezer tonna sajtot exportál, 1,4 milliárd euró értékben. A legfőbb exporttermék a Mozzarella és az egyéb friss sajtok, a Grana Padano, a Parmigiano Reggiano, a Pecorino Romano, a Gorgonzola és a Provolone. A fő célpiacok Franciaország, Németország, az USA, az Egyesült Királyság, Svájc és Spanyolország.

Olaszországban a mintegy 11 millió tonnás tejtermelés mellett az import mennyisége tejegetértékben 9 millió tonnát, az exporté hozzávetőleg 3 millió tonnát tesz ki, vagyis Olaszország fogyasztása mintegy 17 millió tonnára tehető. Mindez óriási deficitet jelent. Az olaszországi tejfeldolgozó szektor a kvótamegszűntetés után elméletileg növelhetné kibocsátását, a gyakorlatban azonban a hazai feldolgozók alapanyagköltsége 15–20 százalékkal magasabb, mint például a franciaországi vagy németországi versenytársaké. Ekkora költségek mellett az olaszországi vállalatok csak a nagy hozzáadott értéket képviselő termékek előállításában versenyképesek. Bár a kvótamegszűntetés után a tej felvásárlási ára Olaszországban is előreláthatóan csökkeni fog, ami kikényszeríti a hatékonyabb struktúrákat, nem várható, hogy az olaszok fel tudják venni a versenyt a hatékonyabb szereplőkkel a tömegtermékek piacán. Olaszország várhatóan továbbra is olcsó tömegterméket importál, és drága specialitásokat exportál. Mindez azt is jelenti, hogy a nyerstej importja – igaz csökkenő mennyiségben – de jelentős marad, és a beszállítók közötti verseny erősödik.

A tejágazat kilátásai Romániában a kvótarendszer megszűnése után

Románia tejtermelése a globális termelés 0,5 százalékát, az EU-28 termelésének 2,5 százalékát képviselte 2012-ben, a magyarországi termelésnek pedig több mint a kétszerese volt. A közel 168 ezer tejtermelő gazdaság 3,9 millió tonna tejet állított elő 2012-ben, amelyből a termelés döntő részét a gazdaságokban használták fel, és annak csupán 23 százalékát dolgozta fel a tejipar. A tejhozam a magyarországi átlaghozam felét sem érte el, és a tejelő tehénállomány is nagymértékben visszaesett, így a tejtermelés és a tejfelvásárlás is számottevően csökkent. Az átlagos egyedszám 29 százalékkal nőtt 2009 és 2013 között, de még mindig nem érte el a 4 egyedet. Románia tejtermelése a 2012/2013. kvótaévben 48 százalékkal maradt el a kvótától. Az önellátási fok 89 százalékos volt.

Az EU-csatlakozás Romániában a tejtermelés és a tejelő állomány nagymértékű visszaeséséhez vezetett; e csökkenés különösen a 2007 és 2010 közötti időszakban volt markáns. A termelői szektort nagyfokú szétaprózottság jellemzi: az 1–2 tejelő tehenet tartó, elsősorban saját fogyasztásra termelő gazdaságokhoz tartozott a teljes tejelő tehénállomány 58 százaléka 2012-ben. Bár az utóbbi években koncentráldott a termelés, a kis tehentartók száma továbbra is igen magas. Az 1–2 tehenet tartók részesedése az összes tejtermelők számát tekintve a 2007. évi 92 százalékról 87 százalékra csökkent 2012-re, míg a 3–5 tehenet tartó gazdaságoké 6 százalékról 10 százalékra nőtt. Ugyanakkor az 51–100 tehenet tartó gazdaságok részaránya mindössze 0,12 százalék volt 2012-ben, igaz e gazdaságok tartották az állomány közel 7 százalékát.

Nemcsak a tejtermelés, hanem a feldolgozók által felvásárolt tej mennyisége is csökkenést mutat. A megtermelt tej 37 százalékát a termelők maguk fogyasztották el 2012-ben, 31 százalékot közvetlenül értékesítettek, 9 százalékot pedig a borjak etetésére használtak fel. A regisztrált feldolgozói beszállítók száma mindössze 1717 volt. Ezzel párhuzamosan folyamatosan nő az importált nyerstej mennyisége; 2007–2012 között az importalapanyag aránya a feldolgozásban 3,6 százalékról 6,1 százalékra emelkedett. E tendencia hátterében a rosszul szervezett tejgyűjtő rendszer, valamint az alacsony felvásárlási árak állnak. A kedvezőtlen felvásárlási feltételek nem ösztönzik a kistermelőket a tej eladására, ezért inkább maguk fogyasztják el azt vagy ismerősöknek, családtagoknak adják tovább. A tejgyűjtők száma 2012-ben 1156-ot számlált, amelyek közül 1036

felelt meg az EU előírásainak, így a feldolgozóknak beszállított tej csupán 85 százaléka teljesítette az uniós követelményeket.

A romániai tejfeldolgozásra a koncentráció viszonylag kis foka és alacsony kapacitáskihasználtság jellemző. A feldolgozók száma 2000 és 2012 között 38 százalékkal, 831-ről 512-re csökkent. A legnagyobb feldolgozók a Danone, a Friesland Campina, az Albalact, a Hochland és a Napolact. A rendelkezésre álló feldolgozói kapacitás mintegy 2,67 millió liter tej befogadására képes, ennek kihasználtsága azonban csupán 54 százalékos. A 2000 és 2011 közötti időszakban ugyanakkor a tejfeldolgozásban jelentős, mintegy 760 millió euró értékű beruházás történt, amely a teljes romániai élelmiszeripari beruházás 11 százalékát tette ki.

Románia külkereskedelmi egyenlege tejből és tejtermékekből a csatlakozás óta erősen negatív és folyamatosan romlik. Az import mennyisége 2006-tól nőtt meg ugrásszerűen. A legfőbb importtermék a nyerstej, amelynek 63 százaléka Magyarországról származott 2012-ben. Jelentős még a tej- szín, a friss tejtermékek, valamint a sajt behozatala, elsősorban Lengyelországból, Németországból és Magyarországról. Az utóbbi években a romániai export mennyisége is nőtt, de az importnál jóval kisebb mértékben.

Romániában a tej és tejtermékek fogyasztásáról nem állnak rendelkezésre megbízható adatok, mivel jelentős a nehezen mérhető saját fogyasztás mennyisége. Becslések szerint a fogyasztás kétszer-háromszor alacsonyabb az uniós átlagnál, és több mint 10 százalékkal csökkent 2007 és 2012 között (Grodea, 2013). Különösen alacsony a feldolgozói folyadéktej-fogyasztás szintje (9,2 kilogramm/fő 2012-ben), ami azonban nem tartalmazza a saját termelésből származó fogyasztást. A fermentált tejtermékek fogyasztása is csak fejenként 5 kilogrammot tett ki 2012-ben (Magyarországon 11 kilogramm/fő, Lengyelországban 18 kilogramm/fő, Franciaországban 35 kilogramm/fő). A fermentált termékek piacát olyan nagy nemzetközi szereplők uralják, mint a Danone, a Müller vagy a Friesland Campina, amelyekkel csak néhány hazai feldolgozó próbál versenyezni (például az Albalact, amely az eladások alapján az egyetlen top-5 piaci szereplő, valamint a Covalact). A sajt fogyasztása is jóval alacsonyabb az EU-átlagnál, alig 5 kilogramm/fő volt 2012-ben. Az elfogyasztott sajt csupán 60 százaléka feldolgozóipari termék, a fennmaradó rész utcai árusoktól, valamint saját előállításból származik.

Romániában a tejfelvásárlási árak a legalacsonyabbak az EU-ban, és mintegy 10 százalékkal az ottani termelési költségek alatt vannak (Grodea, 2013).

Az igen alacsony árszint fő oka a termelők szervezetlensége és alacsony érdekérvényesítési ereje; nincsenek reprezentatív szervezetek, amelyek közösen tárgyalnának a szerződéses feltételekről. A feldolgozóipar a gyakran nem megfelelő minőségű, szétaprózott tejmenyiségek begyűjtése helyett előnyben részesíti a garantált minőségű, nagy volumenben behozható alapanyagot. Ráadásul 2013. december 31-től nem lehet felvásárolni az uniós követelményeknek nem megfelelő nyerstejet.

A romániai tejágazat legfőbb problémái a piaci szereplők kisméretű integráltsága, a termelők szervezet-

lensége, a piaci információk hiánya, és az erősen szétaprózott termelési struktúra. A kvótamegszűntetés tükrében az ágazat kilátásai kedvezőtlenek, és a jövőben a fejlett, koncentrált állománnyal rendelkező, hosszú ideje támogatott tagországokkal szembeni versenyhátrányok kiegyenlítése várható. A feldolgozóipar előreláthatóan még több alapanyagot fog importálni, és a minőségi problémák miatt az 1–3 tehenet tartó gazdaságok növekvő számban hagynak fel a termeléssel. A csökkenő termelés az import tejtermékek mennyiségének növekedését vonja maga után.

IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok

Az Agrárgazdasági Figyelő negyedik fejezete csak táblázatokból álló, éves adatok összeállítását tartalmazza és az elmúlt 3 év összehasonlítását teszi lehetővé. Ez a rész állandó szerkezetű és minden negyedévben a legfrissebb adatok megjelenésének függvényében módosul.

7. táblázat: **A mezőgazdaság aránya a nemzetgazdaságban (2011-2013)**

Év	A mezőgazdaság részaránya			Élelmiszeripari termékek, ital, dohányáru részaránya	
	GDP-termelésben	beruházásban	foglalkoztatottságban ^{a)}	foglalkoztatottságban	exportban ^{b)}
	folyó áron, %		%	folyó áron, %	
2011	3,9	5,6	4,9	3,3	7,5
2012	4,0	5,8	5,2	3,3	8,2
2013	4,0	5,7	4,9	3,4	8,1

^{a)} A munkaerő-felmérés adatai (erdőgazdálkodással együtt).

^{b)} SITC (ENSZ Nomenklatura) szerint. Nem tartalmazza az olajos magokat, állati olajokat és zsírokat, növényi olajat és zsírt, feldolgozott állati és növényi melléktermékeket.

Forrás: KSH, AKI

8. táblázat: **Foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak szerint (2012-2014)**

Megnevezés	2012		2013		2014	
	október-december					
	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%
Mezőgazdaság	193,4	102,9	177,5	91,8	196,1	110,5
Ipar	1 150,2	99,0	1 209,3	105,1	1 268,6	104,9
Élelmiszeripar	127,6	106,4	139,5	109,3	147,1	113,8
Nemzetgazdaság	3 864,7	102,5	3 969,5	102,7	4 141,7	104,3

Forrás: KSH

9. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások összege és forrásai (2012-2014)

Forrás	Támogatások		
	EU-s	hazai	összesen
millió HUF			
2012			
Nemzeti támogatások	-	71 394	71 394
EU társfinanszírozású támogatások	169 257	61 338	230 595
Közvetlen EU kifizetések	347 991	-	347 991
Összesen	517 248	132 732	649 980
2013			
Nemzeti támogatások	-	66 336	66 336
EU társfinanszírozású támogatások	157 910	61 832	219 742
Közvetlen EU kifizetések	400 045	-	400 045
Összesen	557 955	128 168	686 123
2014. évi aktuális előirányzat			
Nemzeti támogatások	-	98 938	98 938
EU társfinanszírozású támogatások	279 328	103 419	382 747
Közvetlen EU kifizetések	398 518	-	398 518
Összesen	677 846	202 357	880 203
2014. I-III. negyedévi kifizetés			
Nemzeti támogatások	-	62 423	62 423
EU társfinanszírozású támogatások	114 270	44 671	158 941
Közvetlen EU kifizetések	333 303	-	333 303
Összesen	447 573	107 094	554 667

Forrás: VM adatok alapján AKI szerkesztés

10. táblázat: **Földterület művelési ágak szerint (2012-2014)**

	ezer hektár		
Megnevezés	2012	2013	2014
Szántó	4 324	4 326	4 331
Gyümölcsös	93	92	93
Szőlő	82	82	81
Gyep	759	759	761
Mezőgazdasági terület	5 338	5 340	5 346
Erdő	1 928	1 934	1 936
Nádas	66	65	65
Halastó	37	37	37
Termőterület	7 368	7 376	7 384
Művelés alól kivett terület	1 935	1 927	1 919
Földterület összesen	9 303	9 303	9 303

Forrás: KSH

11. táblázat: **Őszi vetésterület (2012-2014)**

	ezer hektár		
Megnevezés	2012	2013	2014
Őszi vetés összesen	1 659	1 688	1 647
Gabonafélék vetése	1 462	1 471	1 436
ebből: búza	1 097	1 087	1 025
durumbúza	13	15	18
rozs	36	36	42
tritikálé	120	125	129
őszi árpa	196	209	221
Repce	197	217	212

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

12. táblázat: **Műtrágya értékesítés alakulása (2012-2014)**

Megnevezés	2012	2013	2014
Műtrágya hatóanyagban, ezer tonna	438	490	487
Ebből: nitrogén	313	343	327
foszfor	59	76	82
kálium	66	71	78
Egy hektár mezőgazdasági területre kijuttatott hatóanyag, kg	83	92	91
Egy hektár szántó-, konyhakert-, gyümölcsös- és szőlőterületre kijuttatott hatóanyag, kg	96	107	106

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

13. táblázat: **Növénytermelés hozamai (2012-2014)**

Megnevezés	Betakarított mennyiség			Termésátlag		
	ezer tonna			tonna/hektár		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Kalászosok	5 649	6 955	..	..	..	..
ebből: búza	4 011	5 058	5 235	3,8	4,6	4,7
árpa	996	1 062	1 279	3,6	4,1	4,5
Egyéb szántóföldi növények						
Burgonya	548	487	547	20,5	21,7	27,6
Cukorrépa	882	991	1 010	47,0	52,7	66,4
Szója	68	82	..	2,8	2,1	..
Napraforgó	1 317	1 484	1 555	2,1	2,5	2,6
Kukorica	4 763	6 756	9 169	4,0	5,4	7,7
Silókukorica és csalamádé	2 225	2 383	..	21,4	23,4	..
Zöldségfélék						
Csemegekukorica	434	497	..	14,6	16,0	..
Paradicsom	109	136	..	70,6	44,6	..
Zöldpaprika	79	77	..	33,2	16,0	..
Vöröshagyma	57	60	..	22,6	25,8	..
Gyümölcs						
Őszibarack	16	53	..	2,5	9,8	..
Alma	651	573	..	18,1	20,5	..
Körte	15	21	..	4,5	8,2	..
Szőlő	356	530	..	4,9	7,4	..

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

14. táblázat: **Az öntözés helyzetének alakulása az adott év októberéig (2011-2013)**

Megnevezés	Vízjogilag engedélyezett öntözhető terület, hektár			Megöntözött alapterület, hektár			Kiöntözött vízmennyiség, ezer m ³		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Szántó	156 326	150 805	150 742	60 426	78 747	81 134	80 880	122 117	137 532
Gyümölcsös	12 672	11 796	10 697	5 582	5 832	5 767	5 650	5 090	13 677
Szőlő	406	406	405	26	24	24	26	24	21
Gyep	6 518	2 105	1 529	1 637	54	-	560	10	-
Halastó	12 489	15 416	16 096	8 885	11 520	13 723	67 450	85 230	78 146
Egyéb (erdő, fásítás stb.)	12 965	13 479	15 602	2 880	3 514	3 722	8 895	5 264	2 848
Összesen	201 376	194 041	195 071	79 436	99 692	104 370	163 461	217 735	232 223

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

15. táblázat: Főbb mezőgazdasági gépek értékesítése (2012-2014)

Megnevezés	Értékesítés mezőgazdasági végfelhasználóknak ^{a)}		
	2012. év	2013. év	2014.év
Kerekes traktorok	1 995	1 967	3 737
Gabonakombájnok	239	272	264
Önjáró rakodók	222	315	630
Talajművelőgépek	4 090	3 810	3 926
ekék	474	471	554
tárcsás talajművelők	497	581	652
magágykészítők	456	502	449
Vető- és ültetőgépek	867	1 007	997
gabonavető gépek	218	260	293
kukoricavető gépek	468	533	491
Tápanyag-visszapótlási gépek	918	956	828
műtrágyaszóró gépek	818	885	693
Növényvédő és -ápoló gépek	1 087	1 565	1 729
szántóföldi permetezőgépek	449	511	574
Betakarítógép adapterek	427	435	429
kukorica csőtörő adapterek	225	195	180
napraforgó betakarító adapterek	163	181	157
Szálaskarmány-betakarítók	777	1 217	2 075
fűkaszák	474	624	1 241
rendkezelők, rendterítők, rendsodrók	263	489	681
Bálázók	286	331	666
Mezőgazdasági pótkocsik	395	433	871

^{a)} Használt gép értékesítés, viszonteladás és külföldi – EU-s és EU-n kívüli – eladás nélkül.

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

16. táblázat: Magyarország állatállománya (2012-2014)

Megnevezés	ezer darab					
	2012		2013		2014	
	június 1.	december 1.	június 1.	december 1.	június 1.	december 1.
Szarvasmarha	733	760	763	783	789	802
Ebből: tehén	335	339	336	345	356	359
Sertés	2 947	2 989	2 891	3 013	3 060	3 136
ebből: anyakoca	206	200	193	191	202	200
Juh	1 206	1 185	1 210	1 271	1 246	1 185
ebből: anyajuh	863	865	842	912	866	855
Ló	76	76	63	59	71	61
Tyúk	34 718	30 075	33 823	29 747	35 597	30 521
ebből: tojó	10 267	12 074	11 184	12 917	10 152	11 946
Liba	3 338	1 189	4 139	1 648	3 853	1 027
Kacsa	4 517	4 484	4 692	4 420	5 457	4 295
Pulyka	3 146	2 798	2 202	2 524	2 649	2 756

Forrás: KSH

17. táblázat: Magyarország tógazdasági és intenzív üzemi haltermelése (2011-2013)

Megnevezés	tonna					
	Tógazdasági haltermelés		Intenzív üzemi haltermelés		Összesen	
	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2011	20 250	14 281	2 336	2 067	22 586	16 348
2012	19 111	13 163	2 349	1 970	21 460	15 133
2013	19 061	12 720	2 899	2 197	21 960	14 917

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

18. táblázat: Becsült vadállomány (2012-2014)

Megnevezés	ezer darab		
	2012	2013	2014
Gímszarvas	96,4	101,6	102,1
Dámszarvas	33,2	32,7	35,1
Őz	365,6	375,0	370,6
Muflon	12,3	13,2	12,6
Vaddisznó	109,8	120,2	105,2
Mezei nyúl	497,2	479,8	445,6
Fácán	678,8	611,1	560,1
Fogoly	22,8	17,7	16,3

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

19. táblázat: **Vadállomány hasznosítás, teríték (2011-2013)**

Megnevezés	ezer darab		
	2011	2012	2013
Gímszarvas	47,7	49,8	53,1
Dámszarvas	11,7	12,5	12,8
Őz	93,1	96,5	100,4
Muflon	3,5	4,0	3,2
Vaddisznó	128,9	159,3	128,4
Mezei nyúl	98,9	85,1	76,5
Fácán	375	328,6	331,4
Fogoly	2,2	2,8	1,5
Pénzügyi adatok			milliárd HUF
Bevétel	18,67	20,28	19,77
Összes kiadás	17,20	18,91	19,17
Ebből: mezőgazdasági vadkár	2,24	2,51	2,2
erdei vadkár	0,16	0,14	0,13
Eredmény	1,47	1,38	0,6

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

20. táblázat: **Erdőterület, erdősültség (2011-2013)**

Megnevezés	ezer hektár		
	2011	2012	2013
1. Földterület összesen	9 303	9 303	9 303
2. Erdőgazdálkodás alá vont terület összesen ^{a)}	2 051	2 056	2 058
Ebből:			
Faállománnyal borított terület	1 928	1 934	1 936
Erdőgazdálkodás alá vont területből:			
Állami tulajdonú erdők	1 157	1 156	1 157
Közösségi tulajdonú erdők	22	22	22
Magántulajdonú erdők	872	878	879
Erdősültség százalékban	20,7	20,8	20,8

^{a)} Az erdő művelési ágon kívül tartalmazza az utak vadlegelők stb. területét is.

Forrás: Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Erdészeti Igazgatóság

21. táblázat: **Mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelme (2011-2013)**

Megnevezés	millió EUR		
	2011	2012	2013
Export	7 193	8 075	8 093
Import	4 446	4 455	4 494
Egyenleg	2 747	3 620	3 600

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

22. táblázat: A búzatermelés költsége és jövedelme a meghatározó árutermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mérték- egység	2001-2003. évek átlaga	2004-2009. évek átlaga	2010	2011	2012	2013	2010-2013. évek átlaga
Termelési költség összesen	HUF/hektár	99 069	136 147	160 030	173 320	191 255	209 584	183 547
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	-1 572	675	-1 160	10 415	13 359	4 483	6 775
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	2 258	47 951	52 888	112 026	124 425	98 279	96 904
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	2	35	33	65	65	47	53

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza

^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

23. táblázat: A kukoricatermelés költsége és jövedelme a meghatározó árutermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mérték- egység	2001-2003. évek átlaga	2004-2009. évek átlaga	2010	2011	2012	2013	2010-2013. évek átlaga
Termelési költség összesen	HUF/hektár	129 338	179 825	217 518	221 764	235 125	252 672	231 769
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	20	1 635	7 821	17 166	8 868	3 176	9 258
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	7 088	57 835	109 290	185 224	112 045	93 676	125 059
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	5	32	50	84	48	37	54

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza

^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

24. táblázat: Az ipari napraforgó költsége és jövedelme a meghatározó árutermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mérték- egység	2001-2003. évek átlaga	2004-2009. évek átlaga	2010	2011	2012	2013	2010-2013. évek átlaga
Termelési költség összesen	HUF/hektár	104 854	147 861	170 185	187 128	210 161	227 655	198 782
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	4 862	3 088	-209	30 231	38 571	8 737	19 332
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	14 586	52 805	47 421	137 034	156 194	96 120	109 192
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	14	36	28	73	74	42	55

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza

^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

25. táblázat: A szójatermelés költsége és jövedelme a meghatározó árutermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mérték- egység	2001-2003. évek átlaga	2004-2009. évek átlaga	2010	2011	2012	2013	2010-2013. évek átlaga
Termelési költség összesen	HUF/hektár	111 013	160 034	193 398	214 572	221 787	249 198	219 739
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	-1 498	-4 188	3 736	4 018	1 639	5 621	3 753
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	2 383	38 646	74 907	85 168	84 632	98 331	85 760
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	2	24	39	40	38	39	39

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza

^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

26. táblázat: A repcetermelés költsége és jövedelme a meghatározó árutermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mérték-egység	2001-2003. évek átlaga	2004-2009. évek átlaga	2010	2011	2012	2013	2010-2013. évek átlaga
Termelési költség összesen	HUF/hektár	101 549	148 500	179 460	204 622	229 592	240 175	213 462
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	-4 785	4 902	-7 612	30 673	51 860	17 827	23 187
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	-811	60 403	38 264	139 563	209 607	127 218	128 663
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	-1	41	21	68	91	53	60

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza

^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

27. táblázat: A burgonyatermelés költsége és jövedelme a meghatározó árutermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mérték-egység	2001-2003. évek átlaga	2004-2009. évek átlaga	2010	2011	2012	2013	2010-2013. évek átlaga
Termelési költség összesen	HUF/hektár	474 906	566 139	630 752	698 919	777 378	863 869	742 729
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	14 709	18 099	28 549	13 943	15 362	43 855	25 427
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	281 848	478 254	565 774	483 088	383 984	1 165 649	649 624
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	59	84	90	69	49	135	87

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza

^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

28. táblázat: A csemegekukorica költsége és jövedelme a meghatározó árutermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mérték-egység	2001-2003. évek átlaga	2004-2009. évek átlaga	2010	2011	2012	2013	2010-2013. évek átlaga
Termelési költség összesen	HUF/hektár	306 026	320 191	355 179	363 720	362 019	453 636	383 639
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	2 705	4 376	2 559	14 160	13 535	11 855	10 527
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	94 584	108 026	82 978	299 976	266 330	248 194	224 370
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	31	34	23	82	74	55	58

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza

^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

29. táblázat: Az alma költsége és jövedelme a meghatározó árutermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mérték-egység	2001-2003. évek átlaga	2004-2009. évek átlaga	2010	2011	2012	2013	2010-2013. évek átlaga
Termelési költség összesen	HUF/hektár	456 566	593 387	907 173	720 029	881 007	885 522	848 433
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	561	5 802	-1 006	-9 287	9 083	13 137	2 982
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	61 083	178 971	110 994	186 443	459 204	537 297	323 485
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	13	30	12	26	52	61	38

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza

^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

30. táblázat: A tejelő tehén költsége és jövedelme a meghatározó ártermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mérték-egység	2001-2003. évek átlaga	2004-2009. évek átlaga	2010	2011	2012	2013	2010-2013. évek átlaga
Termelési költség összesen	HUF/tehén	439 350	475 222	532 962	566 550	639 852	619 614	589 744
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/liter	5,25	5,24	3,77	13,97	11,75	17,86	11,84
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/tehén	90 164	122 623	164 346	241 059	214 981	279 438	224 956
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	21	26	31	43	34	45	38

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza

^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

31. táblázat: A bikahizlalás (élő súly) költsége és jövedelme a meghatározó ártermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mérték-egység	2001-2003. évek átlaga	2004-2009. évek átlaga	2010	2011	2012	2013	2010-2013. évek átlaga
Termelési költség összesen	HUF/kg	295	394	435	467	563	585	512
Ágazati eredmény ^{a)}	HUF/kg	-41	-23	60	117	75	-26	57
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	-14	-6	14	25	13	-4	11

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza

^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

32. táblázat: A mezőgazdasági, vad-, erdőgazdálkodási és halászati társas vállalkozások jövedelemalakulása^{a)} és jövedelmezősége (2011-2013)

Megnevezés	2011	2012	2013
Adózás előtti eredmény, millió HUF	136 336	153 096	135 772
Árbevétel arányos jövedelmezőség, % (Adózás előtti eredmény/Nettó árbevétel)	8,6	8,8	7,7
Saját tőke arányos jövedelmezőség, % (Adózás előtti eredmény/Saját tőke)	10,3	10,3	8,5

^{a)} Adóbevallást készítő vállalkozások adatai alapján.

Forrás: NAV gyorsjelentés

33. táblázat: Az élelmiszeripar fontosabb adatai (2011-2013)

Megnevezés	2011	2012	2013
Kibocsátás	2 548 121	2 776 193	2 864 468
Bruttó hozzáadott érték	626 928	659 435	675 563
Árbevétel	2 893 989	3 120 213	3 223 208
Foglalkoztatottak (év/fő)	91 033	93 681	91 928

Forrás: NAV gyorsjelentés

34. táblázat: **Főbb élelmiszeripari szakágazatok árbevétele és eredménye (2011-2013)**

millió HUF

Szakágazatok	Értékesítés nettó árbevétele			Adózás előtti eredmény		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Húsfeldolgozás, tartósítás	358 257	382 124	357 090	1 944	-2 491	1 088
Baromfi-hús feldolgozása, tartósítás	268 081	285 889	304 529	2 744	-928	4 024
Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	107 864	107 714	114 072	-6 886	-2 544	1 281
Gyümölcs, zöldség feldolgozás	196 884	217 934	163 316	6 838	10 953	4 297
Tejtermék gyártása	218 312	267 987	276 193	-6 526	227	1 892
Malomipari termék gyártása	137 777	142 288	119 769	5 297	4 439	3 787
Haszonállat-eledel gyártása	200 091	216 682	218 093	5 251	3 240	5 641
Hobbiállat-eledel gyártása	71 128	80 565	90 418	-334	3 754	5 979
Tésztafélék gyártása	39 297	37 042	41 948	4 021	794	1 951
Sörgyártás	125 893	133 824	136 286	-2 939	-11 772	-4 217
Üdítőital gyártása	174 979	189 814	197 973	2 247	1 193	778
Dohányipar	168 397	194 595	165 904	-913	-2 403	-9 674
Összes szakágazat^{a)}	3 147 250	3 404 667	3 371 209	38 073	54 288	75 803

^{a)} Tartalmazza a felsoroltakon kívüli szakágazatokat is.

Forrás: NAV

